

Αθήνα, 17 Αυγούστου 2010

ΕΠΕΙΓΟΝ

Υπόψιν: Προέδρου κου Κυριτσάκη
Κοιν. Κα Βασιλείου, Κα Βιλαντώνη

Κοιν. Γραφείο Πρωθυπουργού
Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης
Υπουργό Επικρατείας
Υπουργό Οικονομικών
Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Ναυτιλίας
ΓΓ Αποκρατικοποιήσεων

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ

Σωματείου - Πρωτοβάθμιας Επαγγελματικής Οργάνωσης «Σύνδεσμος Μελών Χρηματιστηρίων Αθηνών» - ΣΜΕΧΑ, οδός Φειδίου 14-16, 10678, Αθήνα, όπως αυτό νόμιμα εκπροσωπείται

Κατεπείγον αίτημα

Αξιότιμε κε Πρόεδρε,

Με την παρούσα, σας θέτουμε υπόψιν ένα σοβαρότατο και κατεπείγον ζήτημα εφαρμογής των κανόνων του υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού στις αγορές των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν.3049/2002, με απόφαση της αρμόδιας Διοικητικής Επιτροπής καθορίζονται η μορφή, έκταση, ο τρόπος, η διαδικασία αποκρατικοποίησης και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών, ενώ μπορεί να προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η σύναψη με ή χωρίς διαγωνισμό των απαραίτητων συμβάσεων με συμβούλους. Οι υπηρεσίες των συμβούλων μπορεί να είναι οργανωτικές, χρηματοοικονομικές, αναδόχου έκδοσης, νομικές, τεχνικές, λογιστικές, ελεγκτικές, ανθρωπίνου δυναμικού κλπ., (άρθρο 7 του νόμου).

Στην μετέπειτα πρακτική, το Ελληνικό Δημόσιο προσελάμβανε χωρίς διαγωνισμό, συμβούλους – αναδόχους από μία μικρή ομάδα ξένων και Ελληνικών τραπεζών οι οποίες επιβάλλοντας ρήτρες εντοπιότητας εξαφάνισαν τον ανταγωνισμό από τη σχετική αγορά εξοβελίζοντας όλες τις ισχυρές μέχρι τότε Ελληνικές χρηματιστηριακές εταιρείες.

Η πρόβλεψη περί δυνατότητας μη προκήρυξης διαγωνισμού εδράζεται στην εξαίρεση που προβλέπει ο κοινοτικός νομοθέτης για την παροχή στην αναθέτουσα αρχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σχετικών με την έκδοση, αγορά, πώληση ή μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων (άρθρο 16 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ περί δημοσίων συμβάσεων και άρθρο 13, δ' του ΠΔ 60/2007). Παρότι η εξαίρεση αυτή έπρεπε να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται συστατικά, στις περιπτώσεις αποκρατικοποιήσεων, η διοικητική πρακτική τείνει να διευρύνει ακόμη περισσότερο το πεδίο εφαρμογής της εξαίρεσης αλλά και να δημιουργεί ουσιαστικότερες ενστάσεις για το σύννομο του τρόπου ανάθεσης του έργου του συμβούλου αποκρατικοποίησης.

Πριν από ένα περίπου μήνα, η Τράπεζα Πειραιώς υπέβαλε προσφορά στο Υπουργείο Οικονομικών για την εξαγορά μεριδίου μετοχών που το Ελληνικό Δημόσιο κατέχει σε

Τραπεζικά Ιδρύματα. Μετ'ολίγον, συνεδρίασε η Διωπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων η οποία αποφάσισε την πρόσληψη συμβούλων για την αποτίμηση της συμμετοχής του Ελληνικού Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο Τραπεζικών Ιδρυμάτων. Η επιλογή του συμβούλου 'αποτίμησης' θα γίνει με απευθείας ανάθεση.

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας **‘ΤΟ ΒΗΜΑ’** της 17.08.2010, «.....Ως το τέλος της εβδομάδας το υπουργείο Οικονομικών θα ανακοινώσει τις τρεις εταιρείες συμβούλων οι οποίες θα διευρενήσουν τις επιλογές του Δημοσίου στον τραπεζικό τομέα και θα αποτιμήσουν τις συμμετοχές του στην ΑΤΕbank, στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και στην Τράπεζα Αττικής. Στη λίστα των υποψηφίων συγκαταλέγονται κατά πληροφορίες η Morgan Stanley, η Lazard, η HSBC, η Deutsche Bank, η Credit Suisse και η First Boston.»

Συνάγεται εύλογα το συμπέρασμα ότι η εξαίρεση από την εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας 2004/18/EK εφαρμόζεται πλέον τόσο διασταλτικά που περιλαμβάνει όχι την διαδικασία αποκρατικοποίησης αυτήν καθαυτή αλλά και όλες τις οιονεί προπαρασκευαστικές ενέργειες ασχέτως της ύπαρξης άμεσης, ενεστώσας και ισχυρής σχέσης μεταξύ αυτών και της αποκρατικοποίησης, της μεταβίβασης δηλ. στοιχείου της δημόσιας περιουσίας σε ιδιώτες.

Εν προκειμένω, είναι σαφές ότι, όσον αφορά την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών 'αποτίμησης', η επιλογή των συμβούλων πάσχει από αδιαφάνεια και αυθαιρεσία. Εξού και τίθεται ζήτημα παράβασης των βασικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, των ειδικότερων κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων και, κυρίως, των κανόνων ελεύθερου ανταγωνισμού. Σημειώνουμε ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού στην πρόσφατη **Ανακοίνωσή της 03.06.2009** αναφέρει ότι οι διαδικασίες αποκρατικοποίησης υπόκεινται στους κανόνες του **ν.703/77 περί ελεύθερου ανταγωνισμού και ελέγχονται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.**

Πιο συγκεκριμένα,

Πρώτον, δεν υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία αποκρατικοποίησης καθόσον **δεν υφίσταται**

Απόφαση, Υπουργική ή άλλη, περί **μεταβίβασης** περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου σε ιδιώτες.

Δεύτερον, οι σχετικές υπηρεσίες, η αποτίμηση δηλ., περιουσιακών στοιχείων του κράτους, μόνο **έμμεση και ασθενή σχέση έχουν με την οποιαδήποτε μελλοντική αποκρατικοποίηση** αφού αποτελούν απλώς την αποτίμηση – εκτίμηση συμμετοχής του Κράτους σε Τραπεζικά Ιδρύματα, συμμετοχή η οποία και θα αποτιμηθεί – ούτως ή άλλως – σε μεταγενέστερο στάδιο – αν υπάρξει – αυτό της αναδοχής και προετοιμασίας της προσφοράς εκ μέρους του Δημοσίου.

Υπενθυμίζουμε ότι στην υπόθεση της Stadtwerke Eisenhüttenstadt GmbH, Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι **η εξαιρέση** από την εφαρμογή των κανόνων σύναψης δημόσιας σύμβασης **αφορά αυστηρά και μόνο τη διαδικασία ιδιωτικοποίησης**, ήτοι, τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων καθαυτή και μόνο αυτή (IP/05/44, 14.02.2005).

Τρίτον, ακόμη και εάν υποθεθεί ότι η συγκεκριμένη ανάθεση επιτρέπεται κατ'εξαιρέση από το άρθρο 16 της Οδηγίας 2004/18/EK, **η ανάθεση δεν μπορεί να γίνει κατά τρόπο ο οποίος θα αντιβαίνει το κοινοτικό δίκαιο**.

Συγκεκριμένα, από το ως άνω δημοσίευμα αλλά και πλήθος άλλων σχετικών δημοσιευμάτων συνάγεται ότι, η λίστα των υποψηφίων συμβούλων αποτίμησης, είναι μυστική και εμπιστευτική ενώ η διαδικασία με την οποία οι υποψήφιοι εντάχθηκαν στη λίστα είναι παντελώς άγνωστη.

Επ'αυτού παραπέμπουμε στην **Ανακοίνωση 2006/C 179/02 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** η οποία αναφέρεται σε δημόσιες συμβάσεις οι οποίες εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας 2004/18/EK. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση, οι αναθέτουσες αρχές των κρατών μελών πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες και τις αρχές της συνθήκης ΕΚ όπως το

δικαίωμα εγκατάστασης, η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, οι μη διακρίσεις και η ίση μεταχείριση, η διαφάνεια και η αναλογικότητα. Εάν η αναθέτουσα αρχή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η σύμβαση παρουσιάζει ενδιαφέρον για την εσωτερική αγορά και, άρα, για παρόχους υπηρεσιών από άλλα κράτη μέλη, πρέπει να την αναθέσει σύμφωνα με τους βασικούς κανόνες που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση, η Επιτροπή, όταν ενημερωθεί για παραβίαση των βασικών κανόνων ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων που δεν καλύπτονται από την Οδηγία 2004/18/ΕΚ, μπορεί να κινήσει «*διαδικασία επί παραβάσει δυνάμει του άρθρου 226 της Συνθήκης*». Η Επιτροπή τονίζει ότι η εξασφάλιση της αποτελεσματικότερης χρήσης του δημοσίου χρήματος έχει ιδιαίτερη σημασία δεδομένων των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν πολλά κράτη μέλη με τον προϋπολογισμό τους, «*....Οι διαφανείς πρακτικές ανάθεσης συμβάσεων αποτελούν αποδεδειγμένη ασφαλιστική δικλίδα κατά της διαφθοράς και της ευνοιοκρατίας....*».

Τέταρτον, σε κανένα άλλο κράτος μέλος της ΕΕ δεν εφαρμόζεται η εξαίρεση περί αποκρατικοποιήσεων με το ευρύτερο τρόπο που εφαρμόζεται στην Ελληνική αγορά (στα περισσότερα κράτη μέλη δεν υπάρχει καν τέτοια εξαίρεση). Επίσης, σε κανένα άλλο κράτος μέλος δεν αποκλείονται εξ αρχής οι εγχώριες εταιρείες παροχής των σχετικών υπηρεσιών και δεν παραβιάζεται εκ προοιμίου, εξ αρχής και κατά σύστημα **η βασική αρχή του κοινοτικού δικαίου περί ελεύθερης πρόσβασης στην αγορά** (βλ ΔΕΚ 16.12.1975, υποθ. C-40/1973, και Δημόσιες συμβάσεις και δίκαιο ελεύθερου ανταγωνισμού, Μ. Οικονόμου, Νομ. Βιβλιοθήκη, 2009, 1).

Πέμπτον, υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με την αιτιολογημένη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα για το ν.3310/2005 περί βασικού μετόχου, η **κοινοτική αρχή της αναλογικότητας** ως θεμελιώδης αρχή της ευρωπαϊκής έννομης τάξης δεν επιτρέπει τον αυθαίρετο αποκλεισμό υποψηφίων από διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

Έκτον, επανέρχεται και στην περίπτωση αυτή, η βασική παραβίαση των κανόνων ανταγωνισμού υπό την μορφή του **αυθαίρετου αποκλεισμού ανταγωνιστών** και της

σύγκρουσης συμφερόντων.

Η πρόσβαση στην αγορά της παροχής υπηρεσιών 'αποτίμησης' επιτρέπεται για πρώτη φορά και κατά συνέπεια, οι επιλεγέντες θα ολιγοπωλήσουν τη σχετική αγορά καθώς η πρόσβαση στην αγορά παροχής υπηρεσιών 'αποτίμησης' θα αποκλεισθεί για ικανό χρονικό διάστημα ενώ οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν ακόμη και προβάδισμα τεχνογνωσίας έναντι των μη συμμετεχόντων και στις μελλοντικές αναθέσεις.

Επιπλέον, οι φερόμενοι ως τώρα ως υποψήφιοι είναι τραπεζικά και επενδυτικά ιδρύματα τα οποία έχουν συμμετάσχει στο παρελθόν και, πιθανότατα, θα συμμετάσχουν στο μέλλον σε αναδοχές μετοχοποιήσεων και σε διαδικασίες αποκρατικοποίησης είτε ως ανάδοχοι είτε και ως επενδυτές. Κατά συνέπεια, τίθεται έντονα το ερώτημα κατά πόσον οι υποψήφιοι αυτοί δεν πάσχουν από υπερβάλλουσα σύγκρουση συμφερόντων η οποία και επηρεάζει τόσο τος προσφορές όσο και την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών κατά τρόπο συστημικό. Είναι σαφές ότι οι πάροχοι των υπηρεσιών αποτίμησης οι οποίοι αποβλέπουν σε συμμετοχή σε μεταγενέστερη διαδικασία αποκρατικοποίησης, θα αποτιμήσουν τα σχετικά περιουσιακά στοιχεία έχοντας υπόψιν τους το συμφέρον συμμετοχής τους στην όποια μελλοντική διαδικασία αποκρατικοποίησης αποκλείοντας ανταγωνιστές από τις συναφείς αγορές της αναδοχής και των λοιπών υπηρεσιών και μεγιστοποιώντας τα οφέλη τους ως επενδυτές ή ως σύμβουλοι επενδυτών. Αυτή, μάλιστα, η σύγκρουση συμφερόντων καθίσταται ακόμη πιο οξεία στο πρόσωπο των ξένων πιστωτικών ιδρυμάτων καθόσον εγείρονται ήδη εύλογα ερωτήματα κατά όσον τα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα θα δικαιούνται (λόγω συμμετοχής τους σε προγράμματα κρατικής ενίσχυσης) ή θα δύνανται (λόγω περιορισμένης ρευστότητας) να συμμετάσχουν σε διαδικασίες αποκρατικοποίησης. Εν προκειμένω, υπάρχει πλέον μεγάλος κίνδυνος αποτίμησης περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου από το ολοένα πιο συρρικνούμενο αριθμό πιθανών (ξένων) αγοραστών!

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εφαρμόσει το άρθρο 82 της ΣυνθΕΚ στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών με την Απόφαση Clearstream της 2-6-2004 σχετική με το

Γερμανικό Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών και τις σχετικές συγκρούσεις συμφερόντων. Σύμφωνα με αυτήν την Απόφαση, παράγοντες εξασφάλισης ενός ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνισμού είναι *η διοργάνωση διαγωνισμών και προσφορών για την κατάρτιση σύμβασης παροχής τέτοιων υπηρεσιών.*

Εξάλλου, στις 24-5-2006, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δημοσίευσε προς διαβούλευση έγγραφο σχετικό με τον Ανταγωνισμό στις αγορές των κινητών τίτλων και των παρεπόμενων υπηρεσιών της εκκαθάρισης και διακανονισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το έγγραφο αναφέρεται στα σημαντικότερα προβλήματα και ελλείμματα ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές. Εκτενείς αναφορές σχετίζονται με την αδιαφάνεια στις συμφωνίες μεταξύ χρηματιστηρίων και 'αποκλειστικών' παρόχων τέτοιων υπηρεσιών και με την επιλογή αναδόχων εκ μέρους των κρατών μελών για τη διάθεση κρατικών τίτλων με κριτήρια που αποκλείουν επιχειρήσεις που δεν δραστηριοποιούνται στην 'εθνική κεφαλαιοαγορά'. Από το σημαντικό αυτό έγγραφο συνάγεται ότι η Ελληνική πρακτική είναι η χειρότερη της συγκεκριμένης κατηγορίας γιατί στεγανοποιεί πλήρως την εθνική αγορά απαγορεύοντας στις ξένες και κυρίως, στις ελληνικές ΑΕΠΕΥ την παροχή υπηρεσιών 'αποτίμησης' απευθείας στην Ελλάδα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα ελαττώματα της ως άνω διαδικασίας πρέπει να θεραπευθούν άμεσα ενόψει των σημαντικών αποκλίσεων της ως τώρα διαδικασίας από την κοινοτική νομιμότητα.

Η συμμετοχή της κοινοπραξίας των μελών του ΣΜΕΧΑ στη διαδικασία ανάθεσης με την κατάλληλη και ισοτίμη ενημέρωση και την συμμετοχή στις σχετικές διαπραγματεύσεις ανάθεσης είναι απαραίτητη για τη νομιμότητα της διαδικασίας.

Πέραν αυτού η συμμετοχή της κοινοπραξίας στην συγκεκριμένη παροχή υπηρεσιών 'αποτίμησης' είναι απολύτως απαραίτητη σε περίπτωση επιλογής των υποψηφίων που

αναφέρονται στον Τύπο (ξένων πιστωτικών ιδρυμάτων) για την προστασία έναντι της σύγκρουσης συμφερόντων των τελευταίων ως πιθανών αγοραστών ή συμβούλων αγοραστών των υπό αποκρατικοποίηση συμμετοχών του Δημοσίου σε εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα.

ΑΙΤΗΜΑ

Ένα από τα σημαντικότερα καθήκοντα της Επιτροπής Ανταγωνισμού περιγράφεται με τον αγγλικό όρο competition advocacy. Η Επιτροπή αναφέρεται στον όρο αυτό τόσο στις Ετήσιες Εκθέσεις της όσο και σε πρόσφατες ανακοινώσεις της. Στο πλαίσιο αυτών των καθηκόντων, η Επιτροπή παρεμβαίνει συμβουλευτικά σε πρώτο στάδιο προς άλλους κρατικούς φορείς υποδεικνύοντας τις βέλτιστες πρακτικές για την εξασφάλιση του υγιούς και ελεύθερου ανταγωνισμού στους υπό εξέταση τομείς δραστηριότητας των κρατικών οργάνων.

Αιτούμεθα την κατεπείγουσα παρέμβαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού προς τη Γενική Γραμματεία Αποκρατικοποιήσεων προκειμένου να γίνουν σεβαστοί οι κανόνες του κοινοτικού δικαίου και οι διατάξεις του ν.703/77.

Σε δεύτερο στάδιο και σε περίπτωση μη ευόδωσης των ως άνω ενεργειών, κρίνουμε ως απαραίτητη την αυτεπάγγελτη διερεύνηση των εδώ αναφερομένων από τις υπηρεσίες της Επιτροπής Ανταγωνισμού

Με επιφύλαξη κάθε άλλου νομίμου δικαιώματος μας:

Διατελούμε με εκτίμηση,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΩΡΑΪΤΑΚΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ